

DOMOVINA

Uredništvo

je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopolne blagovestne frazvirali, naročijo se ne vračajo.

Izjava izkani na leden, vsak **ponedeljek, uredo in petek** ter velja za Avstrijo in 50 milij 12 kren, pol leta 6 kren, 3 mesece 3 kren. Za Ameriko in druge delele toliko več, kolikor znača poština, namreč: Na leto 17 kren, pol leta 8 kren 50 vim. Naročnika se pošilja upravitelstvu, plačaje se vsaprej.

Za inzerate

se plačuje od vsake pete vrste po 20 vinarjev za vsak kokrat: za večje inzerate in mnogokratno inzeriranje zmanj popust.

Boj za šolo in Slovenci.

Leto inji katoliški šol se je vršil na Dunaju, potem ko se je bil Beck že podvrzel Luegerjevi stranki. Udeležili so se ga ne samo Nemci, ampak tudi klerikali vseh drugih narodnosti v Avstriji, kateri so s to svojo udeležbo jasno izrekli, da pojdjo pod Luegerjevo zastavo in njegovim vodstvom v boj, kakor bi rekel „Slov. Gospodar“ za naše „narodne in verske svetinje“. V tem boju za naše „narodne in verske svetinje“ boše dofolat katoliški postopanje pa Nemec Lueger, „najboljši mož“ v Avstriji. Kdo bi se čutil, da je v judo kriš, socialce prevzel občutek zmagoslavja, da je videl pred seboj zbrane ne samo svoje zveste nemške simpatizente, ampak tudi svoje nemške vazale, kateri mu prisegajo svojo brezovogno vernost in pokornost v boju proti napredku in prosteti. V sveti si svoje moči so voditelji kriš, socialce proglasili svoj program: Lueger vlada Dunaj, priine Lichtenstein doljne avstrijski delalni zbor, Weisskirchner je predsednik zbornice, Ebenhoek in Giesmann sta ministri; Pinsverlein organizuje moči za povzdigo klerikalnega časopisa, Bonificiusverein širi klerikalne misli v najprijazne prebivalstva in katoliški Schulverein se pripravlja v prisotnosti članov vladarske hiše in zastopnikov vlade ter naprednega naučnega ministra na to, da razvzname agitacijo za nvedbo verske šole v Avstriji. Dr. Schwarz (predsednik katol. Schulvereina) zahteva odstranitev ali premenitev državnega šolskega zakona, dr. Mayer zahteva uvedbo Marijinih bratovščin za srednje šol in dr. Lueger ponudja potrebo pridobitve vsesilniš v Avstriji in upa, da se njegovi stranki to tudi posreci ter da je boše mogla zopet vrniti cerkvi, katera je te visoke šole baje osnovala.

Plod tega napornega dela klerikalcev je bil do sedaj zelo uspešen. Posrečilo se jim je z znano šolsko novelo od 1883. l. ljudsko šolo podrediti cerkvi in od te dobe napredujejo do sedanjega koraka za korakom proti svojemu cilju, ki si imenuje konfederalna šola. Lichtensteinov in Ebenhoekov predlog o poklerikalnenju šol sicer nista bila naklonjena, a česar niso klerikalci dosegli potem zakon, dosegli so v praksi potem upravnih naredb. Z omenjeno novelo so zlonali začelo o šolski obveznosti: vseljen je bil polidnevni pouk, ljudska šola še vedno ni brezplačna, dogmatika upliva na dobakto in upir cerkve na šolo postaja od dne do dne bolj odločen. V naučnem ministerstvu sede na vplivnih mestih odlični klerikalci, v šolskih svetih vseh in tudi najnaprednejših delci sedl čela vrsta kamosikov in cerkvenih dostojanstvenikov, učitelji bi pa tam zastojali iskali 1882. l. izdan je bil nov organizacijski

statut za učiteljska, s katerim je bil znižan nivoen učiteljske izobrazbe. Pa tudi to klerikalcem še ni zadostovalo. Pozvan je bil v naučno ministerstvo znani klerikalec Hirs, katerega prizadevanja se bolj znižati izobrazbo na učiteljskih je preprečila budnost čiškega učiteljstva. V osnovnih šolskih zakonih se govori o vsesilniškem kurzu za učitelje, v noveli od 1883. l. je to odstranjeno.

Meščanska šola je životala in životali še dandanes, za izobrazbo meščanskega učiteljstva se nikdo ne briga. Meščanska šolstva, katero v tajni posred propeva, katero je pravi blagorod prebivalstvu za poljedelstvo, trgovino in obrt, ne stoji pri nas v Avstriji na višini naše dobe — in mi Slovenci spoh nimamo nobene meščanske šole. Enako zanemarjene so tudi nadaljevalne šole.

Da je temu tako, da se naše šolstvo ne samo ne razvija, ampak da naravnost nazaduje, pripisovati treba sistematičnemu, tajnemu delovanju klerikalcev na odličnih mestih v uradih in šolskih korporacijah. Sedaj pa se je čutil klerikalnem dovolj močnega, da javno nastopa in naskoki naše šolstvo, da si ga popolnoma porvije. Predsednik katol. Schulvereina dr. Schwarz je priznal, da so potom upravne prakse pač mnogo dosegli, da jim pa to ne zadostuje več in da zahtevajo premeno osnovnega šolskega zakona. Premenen mora biti posebno paragraf, ki pravi, da naj boše pouk v posvetnih predmetih prost vraga vsakega vpliva. Če prav je to c dula zakona izrečeno, meralo bi se po zahtevi dr. Schwarza kakor kak odstraniti in nadja se, da se najde razumen kirurg, ki boše ta urod izrezal.

Klerikalci pridno snujejo v znanjem času gimnazije, vzgovališča in konvikte in čuvajo nad tem, da vlada imenuje na vsa uplivenja mesta v šolski upravi njih simpatizente ali služenjake. Narodnostne prepre zvit izkoriščajo sedl v prid; vsi narodnostni, kulturni, socialni in gospodarski spori naganjajo vsled tega vodo na njih milin.

Pri sedanjem kurzu šolske politike je postala Avstrija pravi eboralo samostanskih šol, dekliških lieger, učiteljskih in gimnazij. Država ni spopadala svojih dolžnosti, žens. i. redi so razumeli dala č. 1890. l. je bilo v Avstriji še samo 7 samostanskih šol, večinoma učiteljske. Od 1890 do 1900 je bilo osnovanih 9 novih in od 1900 do danes zopet 14 novih, tako da imajo danes ženski rodi nič manj nego 25 ženskih učiteljskih v svojih rokah ali skoraj toliko kot država in občine skupaj!

Tak je položaj dandanes v Avstriji sploh, pri nas na Slovenskem pa vse to še mnogo hujše.

Kako je z našo ljudsko šolo nam boše jasno, ako pomislimo, da v dekliških šolskih svetih stajerskem in koruškem nimamo nič upliva, v tržaškem malo, ostaje nam torej edini šolski svet kranjski — o tem si pa na prelih lahko sstejemo, kedaj boše popolnoma v klerikalnih rokah. Kaj boše potem, o tem nas poučujejo dr. Lampe, dr. Kreck in ostali voditelji S. L. S. na vseh shodih, na katerih z vso strastjo in gorečnostjo neizprosnih fanatikov vnaajo v nezavednem ljudstvu sovraštvo do sedanje ljudske šole in še posebno do naprednega učiteljstva. Z nenavadno ognjevitostjo in srditostjo napovedujejo boji in maščevanje vsem onim učiteljem, kateri so na učiteljskem shodu v Radovljici zahtevali, naj ostane sedaj veljavni državni osnovni šolski zakon nespremenjen v veljavi. Da so klerikalci nedosežni mojstri maščevanja, preganjanja, tiranja in mučenja svojih političnih nasprotnikov, je znano. Zgodovina človeštva ne pozna krutejših in brezsrčnejših preganjancev kakor so klerikalci: ko jim pade kranjski deželni šolski svet v roke, vrgli se bodo z vso svojo nakopičeno srditostjo na ljudsko šolo in z vso brezobzirno maščevalnostjo na napredno učiteljstvo, katero jim boše izročeno na milost in nemilost.

In učiteljstvo ho stalo v tem boju samo brez prave in zadostne opore v preprostem narodu in v vrstah razumnosti. Začela se boše doba ovajani, spletkarenja in hinarskega klepetljava — in ljudska šola, ki naj bi nam odgajala mladino nam je boše zastrupljala — v večjo čast in slavo slovenskih liegerjancev ali S. L. S.

Na vsem Slovenskem imamo eno samo visjo dekliško šolo v Ljubljani, katero valrzuje ljubljanska občina, zato pa imamo na svojih tleh dolgo vrsto nemškotarskih in italijanskih samostanskih dekliških šol. Kaj čuda torej, da je naše žensko šolstvo tako naravno nezavestno in — ne pobožno, to bi ne bilo nič slabega — ampak tercijalsko! Če je klerikalcem res kaj do slovenske narodnosti, zakaj ne poslovenijo te samostanske šole! Zakaj s tako skrbnostjo negujejo nemškotarstvo v našem žensstvu?

In slovenska javnost, ki tako valrzuje, da nimamo zavednega, v resnici izobraženega žentstva, zakaj se prav nič ne bavi s tem vprašanjem, zakaj molči in te ozi, mesto da bi dan na dan kazala na ta ognjišča nemškotarskega tercijalstva in nazadnjaštva? Če nam je kaj potrebno, so nam potrebne dobre posvetne dekliške meščanske šole, na katerih bi se naše hčere odgajale v zdrave, pametne in zavedne slovenske žene, katere bi razumele svoj položaj v narodu in važnost izobraženega žentstva za zdrav razvoj vsakega, posebno pa najhujega in teptanega naroda, ki

je oprt samo na se in na svojo moč v trdem in mučnem boju za svoj obstanek.

Pa pojimo dalje. Na Slovenskem nimamo še nobene slovenske gimnazije, pač pa imamo eno školovo na Kranjskem in druga se nam pripravljajo v Gorici; nimamo nobenega posvetnega odgojevališča, nobenega posvetnega zavoda za srednješolce, pač pa celo vrsto škofskih zavodov, v katerih se odgajajo slovenski gimnazijci v enostranskem, zagrizeno klerikalnem duhu. Ti duhovski zavodi so popolnoma v duhovskih rokah in duhovniki trde, da so bili osnovani in da so vzdrževani z izključno duhovskim denarjem. Mogoče je pač, da so duhovniki darovali za te zavode kaj več ko posvetnjaki, vsega pa gotovo niso dali in bi torej tudi ne imeli pravice zahtevati od svojih gojencev, da jim za oso hrano in stanovanje iztrjujejo svoj duševni razvoj, svoje misljenje in svojo neodvisnost.

Slovenski narod pa svojega duhovstva „dobrotljivost in skrb za mladino“ drago plačuje s tem, da mu velik del njegovega dijaštva v najlepši dobi, ko mu duh raste in razno dozoreva, na teh duhovskih zavodih zakrmeva in v jednostranosti in strankarstvu propada. Škoda, ki nam izvira iz te popolnoma napačne in kvarne vzgoje, vidimo v javnem življenju, kjer nam tako primanjkuje vsostransko izobraženih, vseh predšodkov prostih mož, z velikim, širokim obzorjem, prostimpletom, kot zmognih čiste protivovalnosti in činorodne ljubezni do svojega naroda.

In kako je na nemških gimnazijah za Slovence? Kak duh veje na teh učiliščih in v vzgojalniših naše mladine? Na vseh teh šolah je po navadi glavna oseba katehet, ki tudi javno ali vsaj tajno ovlada učiteljstvo in dijaštvo na svoji gimnaziji, ne po premoči svojega duha ampak po svojih zvezah, katere mu donajajo še topla vsako besedo, ki jo izreče profesor na katedri, ali pa dijak v prijateljskem pogovoru. Vse, kar se na naših gimnazijah govori, pride po zvezah v katehetovo cenzuro in ta daje potem vse, kar se mu da nevarnega, vsijim oblastvom na znanje in v uradno porabo. V najnovejši dobi imajo kateheti v svojih mladih profesorskih simpatizentih v tem obziru izvrstno uporabne pomagale — in duh ovašitva in volnutenja in nezaprnosti cvete in raste na korist klerikalizma in na nepopravljivo škodo slovenskega naroda.

Navedel sem le nekoliko vsem znanih in neutajljivih dejstev, da se malo zamislijo tudi oni, kateri vedno trde, da nam Slovencem klerikalizem ni nevaren. Kdor razmisli o našem šolstvu in še vedno pravi, da nam klerikalizem ni nevaren, temu pač ni pomagati.

Im kako je prišlo do tega, kdo je kriv, da je duhovstvo dalo tako nujno politično pomoč po svoji volji, da je zavladalo nad solani, zavetili, in vzgovališči? Tudi je kriv, ki on stari in v večini našega posvetnega razumnika tako globoko incorenirani verski in politični indiferentizem, katerega žar je bilo naše slovaštvo in rodoljublje, ki je bilo za politično politično, če ne je bilo je namignil, da je Slovenec. Te sorte rodoljublje in slovaštvo je krivo, da je duhovstvo zavladalo nad vsem, tudi nad onim, kar so posvetniki za posvetnike ostvarili to je tudi krivo, da se o solstvin, o školski in delniški vzgoji, vseh ne govori, da se niti ne sme govoriti in strahu, da bi se duhovstvu zamerilo. Iz same strahopetnosti pred tem stanom ne plašno slovenski narod najhujši trdnost, kakršnega ni nikdar plačeval svojim najhujši tlačiteljem — prepričajoč mu svojo mladino, da je vzgaja v klerikalni zagrizenosti, enostranosti in fanatizmu in jo s tem dela nesposobno za uspešno konkurenco s svojimi prosti in brez predobro odgojenimi narodnimi napredniki Nemci in Italijani. Kdor ne vidi, da nas vede to po najhujši poti v pogubo, ta je slep. Za one pa, ki to vidijo in spoznajo, je zadnji čas, da se vztrajamo in da gredo na ohranbo!

Politični pregled.

Domače dežele.

Baron Beck ima sedaj srečno dvotretjinsko večino, ki bo glasovala za najnost razprave o nagodbi, pod streho, v ponedeljek seji so izjavili govorniki kršč. socialceve, soc. demokrati, Poljakov, novega čoka narodnega kluba in klerikalnih Slovencev, da glasujejo za najnost. Govorniki jugoslovanskega kluba dr. Ivančević, dr. Tršič-Pavlič in Protan so govorili zlasti proti dalinizmu in izjavljali, da bodo glasovali proti nagodbi, pač pa da bodo glasovali za dalmatinsko železnico.

Prihodnji teden se vrše volitve v deželarje. Za Stajersko bodo leta izvoljeni po eden nemški kršč. socialceve in nemški naprednjaki, katerega pa drugo leto zamenja Slovenec.

Včeraj, v torek, se je izvršilo glasovanje za najnost razprave o nagodbi. Najnost se je priznalo z 2/3 vseh glasov. Proti so glasovali samo češki radikalci, dr. Masaryk, dr. Dittina, „Zveza južnih Slovanov“ izjemni dr. Ivčević, kateri se je odstranil in Iv. Hribarja, kateri je glasoval za najnost in 5 velikorinskih Rusinov. Beck je s tem zmagal.

Hrvatsko-srbska koalicijska vatraja v Hadimpešči v boj proti nagodbi. Zdi se pa, da se pripravljajo v domovini ne le stari madžaronski anpak tudi privrženci Frankovi, da bi dali koalicijski smrti udarce in podpiri Rakodczaya. Vsaj revolucionarjsko čustvo pije popolnoma v tem smislu. — Jutri se odpravi hrvaški sabor v Zagreb. Vse je radovedno, bo-li sabor vrget Rakodczaya ali ne. Na 40 madžarskih častnikov je došlo v Zagreb, da prisostvujejo saborovim razpravljanjem.

Proračunski ošek se zadržuje o znižanju slovaškega davka na doznal do konca. Precej gotovo je, da se bo znižal davak za 8 K. Posl. Korosec je govoril, da slovenske pokrajine rabijo malo slovaškega in da bi bilo nič škodnega, ako bi slov. duhovniški poslanci glasovali proti znižanju davka na slovaško. Konečno pa je vendar milostno izjavil, da bo glasoval v od-

seku za znižanje. Naši slov. duhovniški poslanci nimajo volje nobenega smisla za ublaževanje sedanje obče dragine državi; sami so siti vsak dan, če so ga drugi tudi, jim je vse jedno. Za te imajo samo kletništvo in vero za se pa denar in polno trboleho.

Vnanje države.

Na Svetskem je umrl zadnji medboji kralj Oskar II., star 88 let. Pokopni kralj je bil v državi splošno priljubljen, zato je tudi žalost nad njegovo smrtjo splošna. V mlajših letih je mnogo pisateljstva. Najprej nekega zgodov. njegove 34-letne vladje je ločitev Norveške od Švedske. Dva je pokojnega kralja tu ločitev zelo bolela, je vendar zabranil vojno z Norveško. Novi kralj, njegov sin, Gustaf V. je vsem L. 1905. izbral si je geslo: „Z narodom za domovino!“

Slovenske novice.

Stajersko.

— Iz Celja. Radi koncerta sester Černečki se predloži občini zbor „Celjskega pevskega društva“ na soboto 21. decembra t. l.

— Koncert sester Černečki v Celju. V našem pokrajinskem mestu, kakor je Celje, imamo le malokdaj priliko slišati velike koncertne sester Černečki ali umetnice. Zato je koncert Vere in Nađežde Černečki pravi muzikalni dogodek za Celje. Sestri sta priredili izven Rusije sijajne koncerte na Dunaju, v Londonu pred kraljem Edwardom VII., v Parizu in vseh večjih mestih. Svetovni listi so pisali z navdušenjem o klavirni virtioznosti Veri Černečki, katerega dosega slavnega Brahmsa, o perki Nađeždi Černečki, katerega razpolaga z močnim kontraltom, pa da je pravo odkritje za glasbeni svet. Minule dni ste sestri z velikanskim uspehom koncertirali v Trstu in Ljubljani, danes koncertujeta v Gorici, kjer vse željno pričakuje velikih umetnic. Vstopnice imo v prodaji gđ. Miklavčeva, trafikantinja v „Narodnem domu“.

— Celjska podružnica „Prosvete“ je ustanovila v Škofji vasi pri Celju svojo III. javno ljudsko knjižnico.

— Iz Celja. „Delavsko poljedolno društvo v Celju“ naznanja vsem svojim članom-pevcem, da so se pri sinočnji perki vaji dobesede redne pevke vaji vsaki četrti in soboto, točno ob 8. uri zvečer. — Ker namerava društvo v kratkem prirediti večje pevsko veselico, vabimo torej vse gg. pevce, naj bi se perkih vaji prav prido udeležovali.

Obdobje.

— Slovensko zdravniško društvo naznani, da je začelo Kranjsko zdravniško društvo akcijo, katere ima namen, vse slovenske zdravniške združiti v eno organizacijo. Ista bi potem pristopila splošni zvestriški. Se prosti, da bi člani, kateri ne niso poslali letnih prispevkov, to nemudoma storili.

— Celjarski Korosec v Celju, sin slovenskega hlapca in siromahne perice, je zvezel, da zabaja njegov vnanec v sobotko televalnico. Planil je na vaju, pa ga je oklofotal. Medtem so padale besede o „slovenskih hlapcih“, slovenskih „colih“, „bagati“ in tako naprej, katere so veljale celjskim sokolom. Sramota za človeka, ki pljuje v lastno škodo! Kadar pa ima opraviti s slovenskimi odjemalci z dežele, pa ima za vse nočno „družvo“, „srečno, obo“ in tako naprej. Takrat se gre za „kietl“ in se ne sme tako posveti, kaj ne gospod „gemajnderst“? Vsi nastop proti vaju ne kaže ravno, da vas je bogovsko občitala nemški-tarska kultura. Pa saj od takih ljudi ni tudi ničesar drugega pričakovati!

Česki oddelek „Nar. godbe“ koncertuje, kakor smo že zadnjič omenili, v nedeljo, dne 15. t. m. v „Skalni kleti“. Kakor znamo, postal je ta oddelek v celju svoje dobre igre v najkrajšem času jako priljubljen. Središče vsega same nove komade. — Vstopnina prosta. Zvešek ob 4. uri popoldne.

— Ustrelil se je včeraj zjutraj v celjski intanterijski rojarski prestak Janez Arčon, doma iz Ljubljane pri Celju. Iz častniških krogov se nam zadržuje, da so vzrok smrti rojarske razmere neurejene. — Od drugih strani pa kratko vesti o skaniraju nekoga narodnika.

— Stajerski deželni zbor. Ako bo država jun. koncal 16. decembra razpravo o nagodbi, bodo sklicanih več deželnih zborov, med njimi tudi Stajerski, da od 16. do 22. decembra rešijo proračunski provizorji.

— Iz davčne službe. Imenovana sta gg. davčna oficija Rad Kovačič in Alojz Beljak davčnim upraviteljem (davkarjem).

— Poučno knjetitsko predavanje, ki ga je priredil v nedeljo, dne 1. decembra gospod potovalni nitelj Gorican v svrhu ustanovitve knjetitske podružnice s sedežem v Vojniku, je bilo za naše razmere naravnost lepa obiskana. G. potovalni nitelj je razpravljal o imenem sodjarstvu, o živinoreji, o knjetitskih grobljih ter govoril obširneje o važnosti knjetitske stanovske organizacije. — Izvolil se je pripravljati odbor, ki je odposlal vpraša na knjetitsko družbo v Gradec, da se ustanovi za Vojnik in okoli (Šmartno, Nova cerkev, Frankolovo) knjetitska podružnica.

— Knjetitsko poučno predavanje na Frankolovem. G. potovalni nitelj Fr. Gorican bo imel v nedeljo, dne 15. decembra po zgodnji maši v stari soli poučen govor o sadjereji in o pomenu knjetitskih podružnic. Obenem bo razgovor o ustanovitvi knjetitske podružnice za Vojnik. Novo cerkev in Frankolovo, kar je silne važnosti, da bodo tudi Slovenci deležni koristi, ki jih daje e. kr. knjetitska družba svojim članom. Zato se v prav obilnem številu vdeležite tega shoda. Prilika je prav lepa za vse, ki pridejo od prve maše in za one, ki bodo prihajali k drugi maši.

Škrlatica se že nad eden mesec ni več pojavila. Upati je, da je vendar enkrat konec.

— V vodstvo Zveze slov. staj. niteljstva so izvoljeni sledeči gospodje: F. Koček, predsednik, J. Šižanec, J. Mešček, J. Pašanjak, A. Pesek in A. Gius, odborniki. Za odbornike staj. „Lehrerbunda“ so izvoljeni gospodje: Slane, Knapič in Gradšnik. Seje upravnega odbora, katere se je vršila zadnji nedeljo v Celju, so se udeležili odposlanci 13 spodnještajerskih niteljstevskih društev.

— Iz Višnje vasi pri Vojniku. Opozorjamo vse domaćine, da se zaenostivo udeležite občinskih volitev, katere se vrše to soboto 14. decembra ob 9. uri zjutraj naprej. Posebno opozorjamo Trnoveljčane, naj se tudi udeležijo volitev. Nemškutarji nekaj vohajo okoli te dosedaj odlično narodne občine in love svoje kaline.

— Zbrazel je neki Celjarski od Nove cerke, p. d. Topovšek. V ponedeljek so ga odpeljali v Gradec na opozorilnico.

— Umrl je na Bizelskem vinoli turek 98 letni sodar Gašper Plasterič. Svojo obit je izkvarjal do lanskega leta. Bil je blaga in miroljubna duša. N. v. m. p. l.

— Zeleniška neugoda. Vred dožerja zadnjih dni preteklega tedna, je voda železniški nasip blizu Sv. Mihaela

na Zgornjem Stajarsu tako izpodjedla, da se je sesal in sta dva vozova nekoga tovarnega vlaka zdručila v Maro.

— Iz Kalobija. Pretečeni petek je pri podiranje dreves, bukev na Franceta Kopriva tako nesrečno padla, da je kmalo nato umrl. Čudno pri tem je to, da je tudi njegov oče tako tragično umrl umrl; padel je namreč pri pokirvanju raz koca in je bil pri priti surter. Tudi njegova mati, padla iz peči, se je bila ubila.

— Od Sr. Antona na Poh. Zadnji ponedeljek 9. t. m. ponoči je umrl tu veleposelnik g. Kristjan Kovač. Bil je izobrazen občan, spreten gospodar in prvi narodnjak. Zanešala mlado ženo z več neoletnimi otroki. N. v. m. p. l.

— Iz Žiž. Zadnja trdnjava nemščinstva je padla. Predalo se je namreč posestvo prejšnjega krmnarja Jeriča, ki se je pred letom dni zaradi nesreče v rolnih presedih v Ameriko. Kakor se pa diši, je njen mož zopet na poti v domovino, da se vendar nekaj reši pred zapravljitvijo svoje žene. Posestvo je kupil tukajšnji zelo priljubljeni oskrbnik posestev kneza Windischgratza, g. Slavoj Brglez. Narodnjaki, posnemajte tak čin, a ne kajvajte se med seboj.

— Čitalnica v Rajhenburgu priredi dne 6. januarja 1908 vajojski koncert in plesni vevček. Svira vajojska godba iz Karlova. Natančneje se priobči o pravem času. Opozorjamo pa še sedaj na to prireditel, ki vzbuja veliko zanimanje, kajti to bode prvi vajojski koncert v starodavnem trgu Rajhenburgu.

— Iz Središča. V nedeljo, dne 15. decembra 1907 ob 3. uri popoldne priredi Zgodovinsko društvo za Spodnji Stajer v prostorih narodne lože predavanje o rimski naselbini pri Središču.

— V Mariboru je govoril zadnji nedeljo v tamšnjem kazinu vsenski državni poslanec Malik proti nagodbi z Ogrsko.

— Mariborsko porotno sodišče je opredilo živčega osajarja V. Starika, kateri je bil obtožen radi krade in dieparji. — Ključavničarski pomoščiki Petrovič, Čimerljaj in Kiki, kateri so trgovci Slavici v Praju kradli razno blago, so bili obsojeni na 4, 2, oz. 3 leta ječe.

Strajk na mariborskem učiteljsku. Za obzke sodelavce tretjega in četrtega letnika se je nabralo v Mariboru 600 K.

Strajk na mariborskem učiteljsku. Kakor znamo, je četrti letnik začelno zaprt; prišla je sedaj vrsta na tretji letnik, kateri se je Majcen prvi uprl, da se kuznaje. Odzveli so dijakom vse podpore, katere dobivajo od zaroda ter jim poslali red iz pravosti za dve stopinji. Zdi se nam, da se bode moralo enkrat javno potipati tudi g. ravnatelja Schreinerja. Vse, kar je prav! Njegovo drakonično postopanje proti dijakom, Majcen na ljubo, vložja oparščeno nevoljo tudi v slovenskih grobljih — kar pa Nemci o njem mislijo, to mu bo itak znano.

— Klerikalni profesor dr. Karol Verstovšek vidi Turka pred vratni ter si v svojem zasledjenem fanatizmu do kolovodja klerikalne ljubljanske Zadrudne zveze opo pisariti nesramne in brezobrazne dopise poštenim rodoljubom, ki delujejo v vrstah našega stajarskega starega zadrudništva, ki neče kreniti na politična pota, naj oni delujejo na to, da se združuje odcepilo od svoje celjske Zadrudne Zveze, ki jih je poklicala v življenje in ki jih ves čas spretno vodi ter nadzoruje in naj pristopijo k ljubljanski zvezi. Tudi vzrok vseh dr. Verstovškov; pravi namreč, „treba delati dejanski“. Da, da, gospodine profesor, delati je treba, delati, česar Vi dosedaj vsaj na za-

držnem polju niste znali in se dolgo ne bodele. Vase dela pa obstoji sedaj v tem, da hočete rušiti, razdirati na stavbi, ki su jo naši poštenj rodoljubi z velikimi žrtvami v teku dolge vrste let zgradili? Mandat, mandat! Morda vam ga naj preakribio klerikalne zadruge? Sam vas bodi! Tako delo je herostratsko. V prihodnji štetili Vi postavite še posebej.

Perlek.

— Šola v Lajsterbergu pri Mariboru — nemška! Zadnje soboto je imel krajši šolski svet Krčevina-Leisterberg sejo, v kateri je sklenil z vsemi proti glasoma nadleželja gosp. Nerata in gosp. kateheta franciskana o. Kajjana dorejati dvojezično šolo prostovoljno v popolnoma nemško. S tem bi padla zadnja slovenska šola v neposredni mariborski okolici. Ali so ne da ničesar ukreniti proti temu sklepu nemškotarskega krajnjega škola, sveta?

— Ustrelili se je v Gradcu zadnje sedeljo voled neozdravljive bolnici na srce polkovnik Stranđel.

— Skupščina „Zveze slovenskih pevskih društev“ se vrši, kakor je bilo že naznanjeno, v Ljubljani, v nedeljo, dne 29. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani „Glasbene Matice“. Slavna pevška društva se vrnjodno naprošajo, da dopolnijo vne do 18. t. m. z dopisom „Zveze“ z dne 20. novembra t. l. vpisane vprašalne pole in sploh ustrezajo zahtevam upravnega odbora „Zveze“, ki so v imenovanem dopisu natančno navedene. Slavna pevška društva se enkrat opozarjamo na koncert „Zveze moravskih učiteljev“ (50 čeških učiteljev- pevcev z Moravskopoli), ki se vrši ta dan ob 5. uri popoldne. To bode izredna prilika, katero noben pevec ne bi smel zamuditi. „Zveza“ bo imela za odposlanec skupščine in pevec sploh nekaj sedežev rezerviranih; oglašiti pa se je za je v kratkem, ker se vstopnice prično že v ponedeljek 9. t. m. prodajati. Upravni odbor „Zveze“ je v svoji zadnji seji znižil ceno partiture Adamičeve skladbe „Notranjska“ na 25 vin. ako se naroči več partitur. Onim pevskim društvom pa, ki si hočejo prirediti sama glasove, se dovoli prepis.

— Izseljevanje iz Amerike. Izseljevanje iz Združenih držav v Sev. Ameriki ogromno narasta. Do 28. novembra t. l. je zapustilo ameriška tla 477.000 oseb; izseljevalni uradi sodijo, da se odpotuje v Evropo do 500.000 oseb. V jeklenih tovarnih odpadstve vse italijanske in slovenske delavce ter jih nadomestijo z angleškimi. To potem pomanjkanje denarja in omejitev dela v prenoskopih je povzročilo ogromno izseljevanje. V avstrijskem državnem zboru se je se stavil predlog, naj bi se država na vrniti delavce ozirala in jim dala dela pri svojih podjetjih.

Kranjske.

— „Slovenec“ se zmiraj pogumno zagovarja „nad vse časten“ uspeh klerikalne stranke na Kranjskem glede gimnazijskega vprašanja. Ta „nad vse časten“ uspeh smo že osvetlili dovolj. Isti list priporoča tudi z vidnim zadovoljstvom poklone ljublj. Nemec kranjskim klerikalom. Nemci že vedo, zakaj dolajo te poklone!

— Sin zabodel očeta. V Ratečah pri Škofji Loki je zabodel zadnje nedeljo 18 let star Jozu Kunstel svojega očeta v prepri v levo stran vrat in ga smrtno nevarno ranil. Oče bo najbrž umrl.

— V župnici na Črnem Vrhu so vlonili tatovi in odnesli za 20.000 K obligacij.

— V kočah „Slov. plan. društva“ na Kranjskem je bilo letos sledečo

število turistov: v triglaviški koči 350 (lani 361), v Orožnici koči 438 (295), v Kadnikovici koči 878 in v Aljaževem domu na Vratih 704 (324).

— Mlin je poporel posestnika Mihaela Strleca v lški pri lgu. Ogenj je nastal vseh vnetja osi.

— Umrl je v novomeški bolnišnici na vnetju pljuč nadležel Stefan Primožič. Bil je odhormik znanse „Slovnkove zveze“.

Primorako.

— Ravnatelj goriske realne Gassner, na kateri so se opirli dijaki proti nesmiselnemu postopanju nekoga nemškega profesorja, je šel na dopust, s katerega se nena več ne povrne.

— Stavka tržaških pristanških delavcev. Zadnje soboto se je vršil v Teatro Fenice v Trstu velik štok pristanških delavcev. Ker se delodajalci niso ozirali na želje delavstva, se je sklenilo stopiti v štrajk, kateri se je v ponedeljek pričel. Namestnik princ Hohenlohe je sknil s posredovanjem preprečiti stavko, kar se mu pa ni posrečilo. Ker delodajalci nočejo popustiti. V trgovskih krogih sodijo, da bo stavka trajala delj časa in da bo z ozirom na bližnje praznike zelo oškodovala trgovino. Slovensko delavstvo, katero je organizirano v „Nar. del. organizaciji“ ni začelo štrajkati, ker baje sedaj ni ugoden čas za štrajk. Delajo tudi še drugi delavci, tako da v prosti luki ni vstavljen delo.

Gospodarstvo.

Tržne cene na svetovnem trgu.

Pšenica tiska 79—82 kg K 1351 do 1365, slovaška nova 1245 do 1295, rž slovaška 72—75 kg 1240 do 1260 K, ječmen moravski K 1010— do 1070, oves ogrski srednji K 865, do 880, koruza ogrska K 815 do 830. Sladkor češki K 2055 do 2205. Sladkor tržaški pilé K 271, do 281/2. Spirit (s krompirja) v Pragi K 58— do 59—, nekongitent. K 3850 do 39—.

Mast (svinjska) v Badmpeitzi K 146— namizna slanina K 114—.

Kava Hamburg, rio K 3125 do 3150, v zabojih 1440 komadov posvetljenih K 89, sortiranih K 90 nesortiranih K 88, I bolgarska K 94 II bolgarska K 86, galiska K 86 do 88 ruska K 87 do 92, ruska srednja K 82 ruska mala 74 K.

Setev zelenjadnih semen v poznejši jeseni.

Mnogim posestnikom zelenjadnih vrtov, ki si sami zase zelenjavo pridelujejo, je mogoče še neznanu da se nekatera zelenjadna semena lahko že v jeseni posejejo.

V časih se zima dolgo upira naletajoči pomladi in takrat se nekatera dela na vrtu ne dajo pri najboljši volji pravočasno opravljati in nestrpljivost prijateljev sveže zelenjave je potem vedno večja.

Kdor v svojem vrtu misli in krtem po življenju streže, sme svoje grede, dokler vreme to dovoljuje, popolnoma po spomladanski naradi posejati.

Spinačo in repinca sejejo navadno že v jeseni koncem septembra ali začetkom oktobra, ako se hoče že v spomladi imeti kako korist od teh; če se pa želi že jeseni ali čez zimo to zelenjavo rabiti, tedaj se čez grede postavijo prazne omare ali škatle gnojnih gred, in se pokrijejo kakor hitro je bolj mraz z okni in spleteno slam.

Zelenjadni vrtar pa mora na to misliti, da ni dovolj, samo leho zelenjavo odjemalcem pridelati in poudeliti temveč mora s tem po možnosti zgodaj postreči ter znati višje cene dojeti; v ta namen priredi gnojne grede. A napraviti takih pa se posebno po mestih je precej dragocena. Zato se vse raje na preste grede vsadi, seje in

zasaja v spomladi, kakor hitro vremenska razmera dopuščajo, čeravno je nevarnost, da tinitam nastopajoči mraz mogoče dela vniči.

K veliki srovi pa imamo mnogoštevne zelenjadne vrste, kateri slana in le celo občutni mraz malo ali celo nič ne škodujeta in kupih semena se še pred nastopom zime zemlji izročajo, ali pa kakor hitro več ne zmrznejo. Ako pa jih je možno vsejati jeseni, je še veliko boljše.

In k tem spadajo: peteršilj, korenje, grah, pesa, pastinak, črni koren, karota. Tudi so nektere vrste glavatih solat, ki na prostem prezimujejo in so te glavne takti, ko se sadike v spomladi nasejane že le razsajajo. Take zgodnje glavne solate se posejajo na septembra; kakor hitro se sadike dovolj močje, se na dobre pognojene grede, nekoliko vglobljene jamice posadijo, da se pred soho zimo lahko zavarujejo.

Razni teh je še nekaj vrst zgodnje zelja, ki se v septembru raseje in dovolj močno sadike razsedijo; te so ravno tako pred zimskim mrazom neobčutne in prirode že v zgodnjem poletju sveže zelje.

Mnogo se najde še takih kmetovalcev, ki ne marajo v jeseni travnega in deteljnega semena sejati. Ravno tako so vrtnarji-strokovnjaki tega mnenja, da se naj sme nekaterih lepota-tičnih trav že v drugi polovici avgusta posejati, da se mlade ocmiljene travice še pred zimo toliko vrastejo, da se lahko pred zimskim mrazom obvarujejo. To je pa dlanoko napasno mnenje. Detelje in trave so v najnežnejši mladosti dovolj krepke in močne, da se jih zaseje v drugi polovici septembra prav dobro prezimi in se prihodnje spomladi lepo ozelenijo, med tem ko v istem času z vlago prenasočena zemlja tega dela še ne pripušta.

Svetovne vesti.

— Velika nesreča se je prigodila v fairmontskem rudniku v Ameriki. Po-nesrečilo se je pri eksploziji janskih plinov 580 rudarjev. Trupla, katere so spravili na dan, so tako odgnana, da jih ni možno več spoznati.

— Gibanje med poštunimi uradniki. V ljudski dvorani mestne hiše na Dunaju se je vršil velik štok poštunih uradnikov iz cele države. Udeležence cenijo na 4000. Ker so se delili med udeležniki listi za pasivno rezistenco, sta svercia predsednik shoda Hiencler in soc. dem. drž. poslanec Rosel pred pasivno rezistenco. Shod je sprejel resolucijo, v kateri izkaže upanje, da se spojinjo zahtev poštunih uradnikov in apelira na državni zbor za krepko posredovanje.

— Smeq je močno zapadel zadnje soboto po Zogr. Stajerskem. Vlaki so imeli zamude. — Časniki javljajo, da je tudi v Zg. Siciliji padlo toliko snega, da so pretrgane hrbojavne in telefonske zveze.

— Stavka. Na Dunaju stavkajo delavci za nakladanje premoga na Se-vernem kolodvoru. Zahtevajo boljše plače in krajši delavnik.

— Lokomotiva se je razpočila na kolodvoru v Bertinju na Francoskem. Strojevodja in karjač sta mrtva, vlakovodja ranjena.

— Björnsterne Björnson, slavni norveški pisatelj in neustrašni za-sčitnik vseh tlačanih narodov, je slavil dne 8. t. m. svoj 75 letaric. Björnson je kot pesnik slaven po vsem svetu, njegove pesmi in drame so prevedene na vse svetovne jezike. Pa ne samo kot pesnik, tudi kot mislec in politik se je Björnson proslavil. Njegovi spisi o razmerju med obema spoloma so vzburili živo diskusijo po celim sveta.

Björnson je z vsi odločnostjo pro-glasil, da ni dvoje morale na sveta, ena za moške, druga za ženske ter zahteva čisto življenje od žensk in moških. Kot politik je krepko posegel v življenje svojega naroda in se boril neustrašeno za državno samostojnost

Norveškega in za neodvisnost Sred-skega. V raznih evropskih listih se je Björnson moško potegnil tudi za Čobe v njih boju proti Nemcem in se po-sebeje za Slovaške proti Mađarom. Tega nam ne sme noben Slovan pozabiti. Björnson je dvignil svoj mogočni glas in pred vsem kulturnim svetom odkril Mađarske kot najgroj in najostrejšje hinavce in barbarske tlačitelje noma-dičarskih narodov in je posebno Slo-vačkom, Björnsonu in Tolstemu se imamo zahvaliti za to, da sta stregla tem binavskim barbarskim naskočnim civilizaciji z rumenega obraza ter je postavila pod kulturno kontrolo cele Evrope, kateri delajo s svojim azijskim bar-barizmom smrtono. Zato prebivalcem slavnega Norvečana tudi mi ir želimo, da še dolgo služi pravi prusveti in brani slabo pred kulturnimi mogotci.

— Zaloga orožja ruskih revolucijonarjev je našla berlinska policija. V afero so tudi zapleteni nekateri ber-linski socijalni demokratje, ki so revolucionarje podpirali.

— Nova bojna luka v Dalmaciji. Začetkom leta 1908 se opusti bojna luka v Koturu, kar so utrdbe dela v Tivatu toliko napredovala, da so Tivat povzignili v bojno lako.

— Vino vojakom. Francoska drž-avna banka je dovolil 1 milijon kron, da se da vojakom vsak dan četrta litra vina.

— Narodna šola. V Pantigamu pri Gradcu je spodmaknil znanec svo-jemu že malo veselim prijatelju stoj-ko je hotel zopet sestti k mizi. Ta le padel na tla in ni mogel več vstati. Morali so poklicati rešilni voz, da so ga odpeljali v Gradec. Dobil je tozke notranje poškodbe.

— Razstava avtomobilov se je otvorila zadnji četrtki v Berlinu.

— Vlaske tropine polagajo tinitam goveji živini in konjem. Na Fran-coskem jih posejajo in zmelajo; potem so iste redline vrednosti kakor ovce.

— V Solkanu se bodo vršile 10, 11. in 12. dec. občinske volitve.

— Zagreb brez temora! Na dnev-nem redu zagrebškega dec. gledališča je sedaj opereta „Čar valčka“ (znani „Wahertraum“). Že več dni pred predstavo ni bilo mogoče dobiti vstopni-ce — sedaj pa naenkrat zgine tenor-ist Krampara kar čez noč! Zagrebško občinstvo je seve silno razočarano, še bolj pa gledališčna uprava, ki bo to-žila nezvestega tenorista.

— Skandalozna afera v Rimu.

V Rimu se prične te dni obravnavati proti neki mednarodni posredovalni za protinaravna spolna nagajanja, katere je obstal tam kot umetniški foto-grafski zavod že več let. V zadevi je vpletenih mnogo odličnih Nemcev, An-gležev, Francozov in Rusov. Iz zaple-njenih pisem se vidi, da je trčila ta posredovalnica z moškimi prostitutkami po vsem svetu.

— Najstarejši župan v Avstriji je grof Nikolaj Strassoldo. Župan dveh občin Mascolo-Strassoldo pri Cervinjanu (Goriška). Županovl je nepretrgano celih 33 let. Pred kratkim je pa zaradi slabega zdravja odstopil.

— Otroke kradje poznani lopovi v glavnem mestu Meksiko v Ameriki. V dveh mesecih je bilo ukradenih 37 otrok, med njimi 22 dečkov. O tatovih ni nobenega sleda.

— 350 letnico svojega obstanka bo slavilo vseučilišče v Jeni avgusta 1908. Takrat bo otrojeno tudi novo vseučiliščno poslopje. Vseučilišče je v zadnjem času postalo znamenit radi Ernesta Haackla.

Listnina uredništva.

Vahred: Prištevna brala! Ako pošljete „D.“ od ponedeljka, vliči, da imamo eno-eno notico od druge strani. Zadržaj kar mnogo porabiš čitaj informacij o G. ker se nas drugi listi poshitli. Ostani nam še svet!

III. izkaz darovalcev za „Šekola“ v št. Jurju ob Jul. žet.

Vrta gospoja Maria Neudl nova nabrala ob raz-
nih pridelih doma v gostili 20 krom 54 vin-
sopg. Fran Vuga postojak in postojak na
travniku 3 krom. g. Fran. Francoski ml.
postojak in trigore v Šentjurju 2 krom. 2. Fr.
Zapušči nadaritelj v št. Ruperta nad Laskom
5 krom. gospoja Analijsa Šket artilerija v
Šent. Jurju 2 krom. g. dr. Jaro Hrosvet, od-
stojnik in dobitnik postojke v Celju 10 krom.
g. dr. Maks Pregl, Vuzetra 2 krom. nabrali
mladeni Fran Ferlet v Števcu nabral v novi
drugi v gostili Radoslavl Hromar. 30. Jakič
v krom. 4 vin. vrta gospoja Terezijska (dole-
v. Završak) 30. Vidi darovala po g. Zdravkova
Turin. tajnika 1 krom. nabralnik v gostili
g. Neudl nabrala 5 krom. 2 vin. nabralnik
v gostili g. Vuzetra 2 krom. 54 vin. nab-
ralnik v gostili g. R. Hrosvetka se je na-
bralo 15 krom 23 vin. nabralnik g. Fr. Vuga
na Giselstern 1 krom 20 vin. vrta mladeni
v. Števcu. Fran. Ferlet odbojnik 10 krom.
Skupaj vseh treh izkazov znaša znesek 382 k-
ron v. stroški pa 16 krom za papir in znamke
g. tajnika Turin za razpisovanje volil za
poljara. 16 krom pa za štiri nabralnice. Skupaj
strošek 32 krom. ribčeva kapitela je tedaj
250 krom 96 vin. ki je nabral v kromski
hranilnici in močilnici. Vsem blagin dobro-
nikom darovalcem se odboj naprijateljstva
nabralje in si se bdi mnogo posnemalove
stvom darovine. Na zbir!

Dr. Josip Pavic Vekoslav Recelj
prebojnik. blagajnik.

ONI 3-3

HIŠA

ležeča ob mestni meji, donosajoča lepo
najemninu se za primerno ceno prodaja.
Ugodni plačilni pogoji. Natancneje
pove upravnistvo „Domovine“.

Notarski kandidat

izvečen v vseh notarskih upravljalih
sprejme se v notarski pisarni v
Šentjanju. Povodilce z občencami
in zahtevkam direktno.

NIK 2-2

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65

1 krasno poslačena previj. ura z veritico v
3 letnim jamstvom. 1 moderna svilena krasata
za gospode. 2 fina žepna roba. 1 prstan za
gospode z imit. biserom. 1 elegantna brala
(novost) 1 par gramoz z imit. biserji. 1 žepno
erale. 1 denarica. 1 par moševskih gumbov.
3 napeni gumbi. vse double zlato s patenti-
rano zapono. 1 album 10 najlepših slik sveta.
3 šaljski predmeti. svilna vrečica za stare in
mlade. 1 nikelnasti tintnik. 20 vatnih deplo-
valnih predmetov in še 500 raznih predmetov
za dom neodhodna potrebščin. Vse sku. aj z
uro, ki je sama vredna tega denarja, velja
samo gl. 195. Pošilja proti povratju, ali če se
denar naprej pošlje. 541 2-2

Dan. cen. razpisateljica, P. lasti, Brodov 538.
Kar se ugaja, se zanemaja.

Steckenpferd lilijino milo

50-57 od Bergmann & dr. Pradani in Dočla na Lahi (Češko) 97
je in ostane pr priznanjih, katere dobivamo dan za danom. najljepše izdelano milo
proti pejam na licu in v dosoga potse, mehke kože in zdrave barve na obrazu.
Komad po 50 v je dobiti po vseh lekarnah, drogerijah, trgovinah z delavnimi in milom ter pri bojažah.

Posojilnica na Vranskem

reg. zadruga z neom. zavezo.

Obrestuje hranilne vloge po
5%
brez odbitka rentnega davka.
Načelstvo.

NIK 2-2

Savinski liker

preiskan in
preizkušen
na ces. kr.
poljedelj-
skem pre-
izkuševališču
na Dunaju.

Savinski liker
je pripravljen iz planinskih in
gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepični
napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke
VINCENC KVEDER žalec v Savinski
dolini, Stajersko.

NIK 134-12

Nova vinska postava

v obliki plakata
dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Galošne, prave ruske, s znamko „ZVEZDA“ P. Kostič v Celju.

PROVODNIK priporoča

Za Božič!

Svilnati papir beli in barvani.
Barvani papir na eno stran.
Barvani papir na obe strani.
Zlati in srebrni papir, gladek.
Zlati in srebrni papir, prešan.
Zlata pena mali in veliki zavitki.
Podobice za jaslice.
Božične jaslice od najpreprosteje do najfinejše izpeljave.
Zica za cvetlice v vseh debelostih.
Cvetje v raznih barvah
Šumeče zlato (Hanschild).
Srebrne in zlato zvite strane (Bonbon).
Niti srebrne, zlato, bakrene in sortirane.
Barva za mah.
Božične dopisnice.

**Razpošiljatev na
debelo in drobno**

Zvezna trgovina v Celju.

OKRASKI za božično drevo.
Knjižica s podobami za otroke.

Za božična in novoletna darila.

Albumi za slike in poezije.
Pisмени papir v kasetah
od najpreprosteje do najfinejše vrste. Velika izbira
tintnikov iz kovine, pisalnih map,
škaflijo z barvami molitvenikov itd.
Albumi za dopisnice.

Družinske pratike za 1908. Blazni-
kove pratike male in velike po originalnih cenah.

Novoletne dopisnice.